

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 396/2017 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kuulovammaisten, kuulonäkövammaisten ja puhevammaisten henkilöiden tulkkauspalveluista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Johanna Karimäen /vihr. ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 396/2017 vp:

Mitä hallitus tekee, jottei kuulo- ja puhevammaisten henkilöiden tulkkauspalvelujen saatavuus heikkene?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta annetun lain (133/2010) tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön mahdollisuuksia toimia yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä. Lailla on tarkoitus turvata osaltaan vammaisten henkilöiden perusoikeuksien, kuten osallistumis- ja kielellisten oikeuksien toteutumista. Lain toimeenpanosta vastaa Kela, joka myös päättää tulkkauspalvelun järjestämisestä ja siihen liittyvien kustannusten korvaamisesta. Tulkkauspalvelut on järjestettävä edellä mainitun lain säännösten sekä perustuslain perusoikeussäännösten noudattamisen turvaavalla tavalla. Suomi on myös sitoutunut YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen velvoitteisiin. Tulkkausta käsittelee erityisesti sopimuksen artikla 21 Sanan- ja mielipiteen vapaus ja tiedonsaanti.

Kelalta saatujen tietojen mukaan Kela valmistautui uuteen palvelunhankintaan analysoimalla Kelan tilastotietoja vuosilta 2011-2016. Näiden tietojen pohjalta laskettiin tulkkausresurssi, joka kattaisi asiakkaiden tarpeet aina vuoteen 2021 asti. Asiakasmäärän ja palvelun käytön oletetaan kasvavan jokaisessa asiakasryhmässä ja tuntimääräisesti tulkkauspalvelua ostetaan enemmän kuin aiemmin. Vuonna 2018 Kela on varautunut ostamaan tulkkausta 49 miljoonalla eurolla, kun vastaava summa vuonna 2016 oli 42,9 miljoonaa. Hankinnassa hyväksyttiin 678 tulkkiä ja tämän lisäksi tehdään vielä lisähankintaa kilpailutuksen valitusajan päättymisen jälkeen, jotta maantieteellinen tulkkiä saatavuus voidaan paremmin turvata. Arvion mukaan tulkkiä kokonaismäärä tulee olemaan reilut 700 tulkkiä.

Vuonna 2016 Kelan tilaston mukaan kaikkien Kelan käytössä olevien tulkkiä määrä oli 844 tulkkiä, mutta näistä tulkeista 767 tulkkiä on raportoinut tehneensä tulkkaustyötä, joista 367 tulkkiä on tehnyt yli 565 tuntia ja 400 tulkkiä on tehnyt korkeintaan 565 tuntia, mikä on nykyisen hankinnan määritelmä osa-aikaiselle tulkille. 78 tulkkiä on tehnyt 50 tuntia tulkkaustyötä tai vähemmän. 844 tulkista 43% tekee tällä hetkellä työtä yli 565 tuntia. Laskenta

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 396/2017 vp

perustuu kokopäiväisen tulkin vuosityöhön 1 130 tuntia vuodessa (= 1 tulkkiresurssi) ja osa-aikaisen tulkin vuosityöhön 565 tuntia vuodessa (= 0,5 tulkkiresurssia). (Lähde: Akavan Erityisalat AE ry/Suomen Viittomakielen Tulkit ry ja Viittomakielialan Tulkkauspalvelun Tuottajat ry palkka- ja muut työsuhteen ehdot). Havaintona viime vuosilta on ollut, ettei asiakkaiden tulkkauspalvelun tarve ole riittänyt työllistämään kaikkia nykyisen sopimuskauden palveluntuottajien tulkkeja.

Laadukas tulkkaus edellyttää sitä, että tulkki jatkuvasti tekee tulkkaustyötä. Hankinnan tavoitteena on jatkossa tarjota tulkkaustyötä niin paljon, että tulkit pystyvät pitämään yllä tulkkausammattitaitoaan ja myös hankkimaan elantonsa tulkkauksella. Tämän vuoksi Kela ei osta pienen tuntimäärän tekeviä tulkkeja. Näin varmistetaan se, että asiakas saa laadukasta tulkkauspalvelua.

Tavoitteena on myös, että jatkossa asiakkaan vaikutusmahdollisuudet tulkkauspalvelun järjestämiseen lisääntyvät. Palvelu järjestetään vuoden 2018 alusta lähipalveluna ja asiakas itse voi valita, miten paljon hän haluaa vaikuttaa palveluun. Hän voi valita palvelun järjestämisen tavaksi tulkkilistan, jolloin hän itse ehdottaa sopivia tulkkeja lähialueeltaan ja hän voi myös nimetä listalta tulkin, jonka hän toivoo välitettäväksi esim. työelämätulkkaukseensa. Useissa tulkkaustilanteissa tulkin tuttuus parantaa tulkkauksen laatua ja turvaa jatkuvuutta. Jos asiakas ei halua käyttää tulkkilistaa, Kela välittää hänelle sopivan tulkin läheltä tulkkauspaikkakuntaa. Lähialueelta tulevien tulkkien käyttö vähentää matkakustannuksia ja myös matkustamiseen käytettyä aikaa. Tavoitteena on, että tulkin työpäivästä entistä suurempi osa olisi tulkkausta matkustamisen sijaan.

Sosiaali- ja terveysministeriö seuraa tulkkauspalvelulain toimeenpanoa sekä arvioi tarvittaessa palvelun järjestämistä ja siihen liittyviä kehittämistarpeita yhdessä Kelan ja muiden tulkkauspalvelun osapuolten kanssa. Kela tekee myös säännöllistä yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa palvelun kehittämiseksi. Hallituksella ei ole kuitenkaan toimivaltaa Kelan päätöksiin säädösten toimeenpanossa.

Helsingissä 13.10.2017

Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko